

KRAUSZ FERENC

Krausz Ferenc Nobel-díjas magyar fizikus, az attoszekundumos kutatások egyik megteremtője, akinek úttörő munkája alapjaiban formálta át az anyagban érvényesülő elektrondinamika megértését. 2023-ban Pierre Agostinival és Anne L'Huillier-vel megosztva elnyerte a fizikai Nobel-díjat „az anyagban zajló elektrondinamika vizsgálatára alkalmas attoszekundumos fényimpulzusokat előállító kísérleti módszerek kidolgozásáért”. Eredményeik új távlatokat nyitottak az atomok és molekulák működését meghatározó, rendkívül gyors folyamatok kutatásában.

TUDOMÁNYOS ÉS SZAKMAI KARRIER

Krausz 1962. május 17-én született Mórton. Tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem elméleti fizikus szakán, valamint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem villamosmérnöki szakán végezte. Doktori fokozatát 1991-ben a Bécsi Műszaki Egyetemen szerezte meg, ahol később habilitált, majd docensként és professzorként is oktatott. Korai kutatásai a lézerfizika és az ultrarövid lézerimpulzusok fejlesztése köré összpontosultak.

Az elektronok mozgása és állapotváltozásai attoszekundumos időskálán mennek végbe – egy attoszekundum a másodperc milliárdod részének milliárdod része. E rendkívül gyors folyamatok vizsgálata új, speciális mérési eljárásokat igényelt. A femtoszekundumos lézertechnológia robbanásszerű fejlődésére támaszkodva Krausz és munkatársai meghatározó szerepet játszottak a rendkívül rövid fényimpulzusok előállítására képes, nagy intenzitású lézerrendszerek tökéletesítésében. A 2000-es évek elején kutatócsoportja elsőként állított elő és mért meg attoszekundumos fényimpulzusokat, megalapozva ezzel egy új tudományterületet: az attofizikát.

Az áttörés lehetővé tette az atomokon belüli elektronmozgás első, valós idejű megfigyelését. Azóta az attoszekundumos módszereket világszerte alkalmazzák olyan alapvető jelenségek tanulmányozására, mint a fotoionizáció vagy az ultragyors töltésátrendeződés, és hatásuk az alapkutatástól az anyagtudományig számos területen érezhető.

2003-ban Krauszt a Max Planck Kvantumoptikai Intézet igazgatójává nevezték ki, 2004-ben pedig a Müncheni Ludwig Maximilian Egyetem kísérleti fizika tanszékének vezetője lett. 2025 novembere óta a Hongkongi Egyetem Fizika Tanszékének professzora.

ÉRDEMEI

- 2025 A Max Planck Fotonika Iskola tagja, Németország
- 2025 Bajor Digitális Díj, Bajor Állam Kormánya, Németország
- 2025 Semmelweis Budapest Díj, Magyarország
- 2024 Szent István-rend, Magyarország
- 2024 Magyar Corvin-lánc, Magyarország
- 2024 Arany érdemrend szalaggal, Ausztria
- 2024 Tiszteletbeli doktori cím, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Magyarország
- 2024 Neumann professzori cím, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Magyarország
- 2024 Bajor Maximilian Tudományos és Művészeti Rend, Németország
- 2023 fizikai Nobel-díj Pierre Agostini és Anne L'Huillier kutatókkal együtt
- 2022 Wolf-díj (fizika), Izrael
- 2019 Vladilen Letokhov Emlékérem, Európai Fizikai Társaság és Orosz Tudományos Akadémia, Oroszország
- 2018 Arany János-díj a kiemelkedő tudományos teljesítményért, MTA, Magyarország
- 2016-tól: a Leopoldina Német Természettudományos Akadémia tagja, Németország
- 2015 A Thomson Reuters a fizika területén legtöbbet idézett kutatónak járó díja
- 2014 A Világ Legbefolyásosabb Tudományos Elméi, Thomson Reuters, USA
- 2013 Otto Hahn-díj, DPG, Német Kémiai Társaság (GDCh), Németország és Frankfurt városa, Németország
- 2012-től: az Academia Europaea tagja
- 2012-től: az Európai Tudományos Akadémia (EURASC) tagja, Belgium
- 2012 Magyar Érdemrend lovagkeresztje, Magyarország
- 2011 Szövetségi Köztársaság Érdemrendje, Németország
- 2011-2025 az Orosz Tudományos Akadémia tagja
- 2009 az Optical Society of America tagja, USA
- 2007-től: az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia tagja
- 2007-től: az MTA külső tagja
- 2006 Gottfried Wilhelm Leibniz-díj, DFG, Németország
- 2006 Bécs Város Díja a Természettudományokért és Technikai Tudományokért, Bécs, Ausztria
- 2006 Kvantum Elektronikai Díj, Lézer és Elektro-Optikai Társaság, (IEEE), New York City, USA
- 2005 tiszteletbeli professzori cím, TU Wien, Bécs, Ausztria
- 2005 díszdoktori cím, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
- 2003-tól: az Osztrák Tudományos Akadémia tagja